

'PÅ GRENSEN

Smugling på ville veier

Organiserte smuglernetter bruker alle slags ruter for å komme til Norge.

FÅR DESTRUERE LEGEMIDDEL

Tollvesenet får nå lov til å beslaglegge og destruere ulovleg legemiddel.

CONNECTING NORWAY

Nå skal det bli enklere å mellomlande på Oslo Lufthavn.

FLYTningen ER I GANG

Tusenvis av hyllemeter er også på flyttefot fra Tollvesenet til Skatteetaten.

PÅ GRENSEN

Et blad fra
Toll- og avgiftsdirektoratet
Postboks 8122 Dep., 0032 Oslo
www.toll.no
Tlf.: 22 86 03 00

Ansvarlig redaktør: Robert Haast
Redaktør: Karoline Carlsen
Design og redaksjonell rådgivning:
Millimeterpress

Trykk: Grøset
Opplag: 3500 eksemplarer
Forsidefoto: Arash Nejad/nyebilder.no
Korrektur: Slett og rett korrektur og
språkvask

ISSN 1891-2486

Innspill og tips kan sendes til kaca@toll.no.

Spørsmål og henvendelser om abonnement
og adresseendringer kan sendes til bente-marian.lynum@toll.no.

Dette magasinet er Svanemerket, som
innebærer at trykksaken oppfyller kriteriene
i henhold til en fellesnordisk miljømerking.
Et Svanemerke betyr at denne trykksaken
medfører mindre miljøproblemer enn andre
produkter for bruk i samme hensikt.
Det stilles også miljøkrav til emballasjen.
Kriteriene revideres fortløpende etter
hvert som ny kunnskap kommer til.
Se www.ecolabel.no for mer informasjon.

Abonnenter mottar bladet i miljøvennlig innpakning
fremstilt av nedbrytbar bioplast.

LEDER

Spennende høst

Toll- og avgiftsetaten går en spennende og krevende høst i møte. Vi bygger en ny og robust etat, og arbeidet med oppgaveoverføringene til Skatteetaten nærmer seg mållinjen. Selv om disse prosessene krever mye fra etaten og de ansatte, kan vi vise til et halvår med gode resultater. Økningen i beslag av amfetamin, ecstasy, dopingmidler og GBL i første halvår 2015 er imidlertid en skremmende samfunnsutvikling. Det er likevel godt å vite at våre beslag fører til at stoffet ikke kommer frem til mottaker, men blir betryggende destruert. Vi leverer også bra resultater på økonomisk kontroll, og på etterberegnet beløp i toll- og avgiftsrevisjonen har vi 275 prosent måloppnåelse hittil i år.

SAMFUNNSBESKYTTER

Det nye Tollvesenet skal styrke grensekontrollen, og rollen som samfunnsbeskytter er en viktig pilar. Med en styrket og god grensekontroll skal vi bekjempe organiserte kriminelle nettverk som smuglervarer og ulovlige stoffer inn i landet.

I denne utgaven av På grensen kan du lese hvilken risiko mange smuglere utsetter uskyldige trafikanter for når de fyller bilene med smuglervarer – biler som er modifiserte og manipulerte, noe som gjør kjøreegenskapene uforutsigbare og i verste fall livsfarlige.

Svært mange av bilene kommer inn i landet via mindre trafikkerte grenseoverganger. Bruken av ANPR-kameraer på grenseveiene har vist seg å være virkningsfullt i smuglingsbekjempelsen. Dette hjelpemiddelet, sammen med dyktige og erfarne tjenestemenn, gjør at vi fjerner både smuglervarer og trafikkfarlige biler fra norske veier.

NYE OPPGAVER

Fra oktober får Tollvesenet anledning til å destruere ulovlig importerte legemidler. Det har vi og Legemiddelverket kjempet

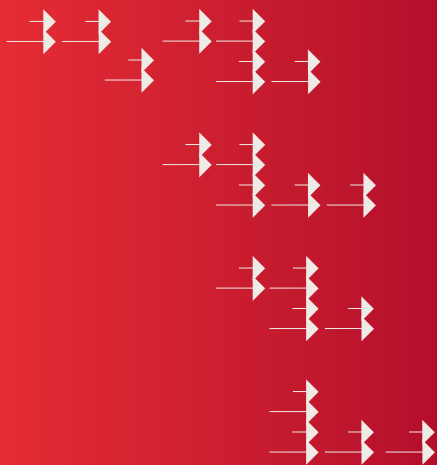

for i lengre tid. I stedet for bare å kunne returnere mistenkelige og potensielt farlige legemidler som ikke er tillatt i Norge til den utenlandske avsenderen, og ofte oppleve at stoffet sendes til Norge på nytt, kan vi nå destruere det og dermed være sikker på at produktene ikke kommer frem til mottakeren.

I høst står vi også overfor store endringer på Oslo Lufthavn. Med prøveprosjektet «Connecting Norway» vil myndighetene gjøre det enklere for reisende å fly fra utlandet via Oslo Lufthavn og direkte videre til andre flyplasser i Norge. Samtidig som brukervennligheten for flypassasjerene skal ivaretas, er det vår oppgave å sørge for at tollkontrollen fortsatt vil være god. Vi har ansatt flere nye tjenestemenn som sammen med nytt avansert teknologisk utstyr skal ivareta etatens kontrollbehov.

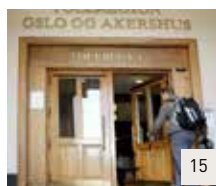
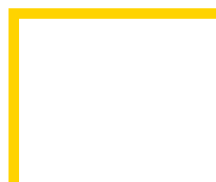
Bjørn Røse
toll- og avgiftsdirektør

INNHOOLD

MED HUND PÅ JOBB

Det er populært å være hundefører i Tollvesenet. Samtidig er det en krevende jobb der du kan kalles ut når som helst om det er behov. Bak de vellykkede beslagene ligger det timesvis med trening.

04 SAMLEFORTOLLING
Verdigrensa for sendingar til private mottakarar i Noreg er nå auka frå 1000 til 3000 kroner.

05 FÅR DESTRUERE
Frå 1. oktober kan Tollvesenet beslagleggje og destruere ulovlege legemiddel.

06 FLYTTINGEN ER I GANG
Arbeidet med oppgaveoverføringen til Skatteetaten nærmer seg målstreken.

08 FARLIGE SMUGLERBILER
Manipulerte biler fylt med smuglergods kan være livsfarlig på veien.

10 CONNECTING NORWAY
Det skal bli lettere å mellomlande på Oslo Lufthavn med ordningen «Connecting Norway».

13 BRIE PÅ JOBB
Tollhunden Brie er en av 40 hunder som hver dag er på jobb for Tollvesenet.

18 PÅ VILLE VEIER
Kjente og ukjente smuglerruter på grusveier og langs skogholt brukes av organiserte smuglernetter.

22 AUKE I VALUTADEKLARERINGAR
På grunn av den økonomiske krisa i Hellas, frakta nordmenn store mengder kontantar ut av landet.

24 PÅ PIRATJAKT
Med Patentstyret på laget, jaktet det på piratkopier.

26 FRIHANDEL
I over 60 år har frihandelsavtalar vore ein viktig del av arbeidet til Tollvesenet.

KORT OM ALT

25

MILLIONAR KRONER BESLAGLAGDE

Dei første seks månadene i år har Tollvesenet beslaglagt til saman 25 675 645 kroner. Det er gjort 476 beslag. Det er fleire enn i same perioden i fjor, men summen er tre millionar kroner mindre. Det største beslaget blei gjort 5. februar. Då blei ein mann stoppa med litt over éin million kroner på Gardermoen. Mannen skulle reise til Irak via Tyrkia.

PAKKESTRØM: Pakke på pakke blir sendt via Posten sin terminal på Alnabru. FOTO: Johnny Syversen

Auka samlefortolling

1. juli blei verdigrensa for samlefortolling for sendingar til private mottakarar i Noreg auka frå 1000 til 3000 kroner.

Bakgrunnen for auken er at ein ønskjer å redusere kostnader knytte til sendingar til forbrukarane. Samlefortolling (forenkla fortolling) gir lettingar i tolldeklareringa. No kan transportøren føre opp fleire sendingar på éin tolldeklarasjon, og informasjonen kan dermed bli gitt samla til Tollvesenet. Samlefortolling er eit tilbod til transportselskap som fortollar store mengder lågverdisendingar dagleg.

For å kvalifisere til samlefortolling må

transportselskapet innfri ei rekkje krav, og det er sett fleire konkrete rammes for ordninga. Rammene går på verdien av sendinga, kva slags varetype det dreier seg om, kva slags selskap som kan søkje om løyvet og kor lenge løyvet er gyldig.

Alle selskap som ønskjer å ta del i ordninga må søkje til tollregionen der dei er registrerte.

Søknaden og meir informasjon finn du på toll.no. ■

SAFESEANET ER FULLVERDIG

I juni blei norske hamner ein del av SafeSeaNet. Dermed er den digitale nasjonale meldingsportalen for skipsfart fullstendig. Meldingsystemet gjer det enklare for skipsfarten å melde inn pliktig informasjon til myndigheiter og hamner. Frå 1. juli måtte alle meldepliktige sende anløps-/avgangsmeldingar elektronisk til Tollvesenet via SafeSeaNet. ■

NYTT SØKNADSSKJEMA

For å gjere søknadsprosessen enklare, har Tollvesenet laga nye søknadsskjema for tollager A. Skjemaet skal brukast ved oppretting, fornying eller endring av løyvet. Tidlegare var det eit problem at søknadene kunne mangle opplysningar og dokumentasjon. No vil det vere lettare for søkjarar å sjå kva opplysningar dei må gi og kva dokument dei må leggje ved. ■

VERDA RUNDT

Rekordbeslag av CITES

I mai samarbeidde 62 land i Asia, Afrika, Amerika og Europa i operasjon Cobra III. Formålet med den globale aksjonen var å ta opp kampen mot kriminalitet mot trua dyreliv.

Aksjonen – der 25 EU-land deltok under leiding av Europol – er den mest vellykka nokon gong.

NOTORISK ELEFANTKRYPSKYTTAR

Det blei gjort 600 beslag, og over 300 personar blei pågripne. Blant beslaga var det 12 tonn elfenbein frå elefant og 119 horn frå nashorn i tillegg til pangolin (skjelldyr), skjelpadder og reptil.

Blant dei pågripne er ein kinesisk mann som er mistenkt for å koordinere nashornsmugling frå Namibia og ein notorisk elefantkrypskyttar frå India.

SAMARBEID

Fleire internasjonale organisasjonar deltok i aksjonen, mellom anna Interpol og Europol.

– Krypskyting og smugling er framleis grunnen til at mange dyreartar er utryddingstrua. Internasjonale samarbeidande aksjonar som dette er viktige i kampen mot dei fiendtelege aktivitetane og bidreg til å gjere folk meir bevisste på problematikken. Eg vil gjerne rose toll- og grensekontrollane rundt om i verda som utgjer ein forskjell i kampen mot kriminalitet mot dyreliv, seier generalsekretær i WCO, Kunio Mikuriya. ■

Livreddande destruksjon

Frå 1. oktober kan Tollvesenet beslagleggje og destruere ulovlege legemiddel. Legemiddelverket og Tollvesenet trur endringa kan redde liv og helse.

TEKST: Thore Simenstad | thore.simenstad@toll.no

– No blir det slutt på at ulovleg importerte legemiddel blir returnerte til avsendaren. Frå 1. oktober kan tollarane halde tilbake, beslagleggje og destruere legemiddel som det ikkje er lov å importere til Noreg, opplyser underdirektør Liv Rundberget i vareførselsseksjonen i Toll- og avgiftsdirektoratet.

Underdirektøren legg ikkje skjul på at det har vore frustrerande for Tollvesenet å sjå pakkar med ulovlege legemiddel bli returnerte til avsendaren i utlandet.

– Enkelte firma har òg garantert leveransen og sender pakken tilbake til Noreg – ikkje berre éin, men fleire gonger. Dette blir det no slutt på, seier Rundberget. I tett samarbeid med Legemiddelverket og Helse- og omsorgsdepartementet er regelverket endra og stramma inn.

GAMBLAR MED HELSA

Importen av varer som er bestilte via Internett har eksplodert dei siste åra. Det gjeld òg legemiddel. Utviklinga gir utfordringar for Tollvesenet, og regelendringa for legemiddel er eit kjærkomme bidrag for å lette kvardagen til tollarane på dette området.

Internasjonale undersøkingar viser at inntil halvparten av alle legemiddelsendingar som er bestilte på Internett, inneheld ulovlege legemiddel. Det er òg ein omfattande produksjon av falske legemiddel. Kina og India toppar lista over land som produserer falske legemiddel, mens mange av leveransane av ulovlege legemiddel til Noreg kjem i postsendingar frå Storbritannia.

– Å handle legemiddel på nett er å gamble med helse. Du veit aldri kva du får, og du kan i verste fall få alvorlege helseskadar etter å ha brukt slike produkt. Derfor er det viktig både for den enkelte si helse og for fol-

NYTT REGELVERK: I samarbeid med Legemiddelverket og Helse- og omsorgsdepartementet er regelverket for import av ulovleg legemiddel endra og stramma inn. FOTO: Nyebilder.no

kehelsa at dette forbodet blir sett i verk, seier seksjonssjef Martin Bjerke i tilsynsavdelinga i Legemiddelverket.

TI DAGARS SVARFRIST

Etter 1. oktober er det berre tillate å importere lovlege reseptfrie legemiddel med norsk marknadsføringsløyve i norsk pakning i postsendingar frå EØS-land. Den som får tilsendt pakkar som inneheld ulovlege legemiddel, får eit varsel frå postselskapa om at innhaldet i pakken er ulovleg. Mottakaren får så ein frist på ti yrkedagar til å svare og eventuelt grunngi at legemiddelet er lovleg å importere. Dersom mottakaren ikkje svarer innan fristen, blir legemiddelet destruert.

– Legemiddelverket avgjer mellom anna på bakgrunn av denne grunngivinga om eit legemiddel er lov å importere eller ikkje, seier Martin Bjerke.

Dersom sendinga inneheld både lovlege og ulovlege legemiddel, blir dei lovlege legemidla utleverte til mottakaren. Liv Rundberget listar opp fleire årsaker til at legemiddel ikkje er lov å importere: Sjølv-

medisinering kan vere farleg. Biverknader blir ikkje registrerte, og i yttarste konsekvens vil ikkje lege og sjukehuspersonale vite kva for kjemiske stoff dei skal setje motgift mot dersom ulykka er ute. Det første dødsfallet som skreiv seg frå bruk av ulovleg legemiddel er registrert. Det er derfor viktig å passe på at legemiddelet har norsk marknadsføringsløyve og emballasje, og at det blir importert frå land innanfor EØS-området. Vidare må ein kontrollere at legemiddelet ikkje er reseptpliktig i Noreg og at det er til personleg bruk. Mengda som blir importert skal ikkje vere større enn til tre månaders normalt forbruk. ■

Fakta

VIKTIGE NETTSTADER

- www.legemidlerfrautlandet.no
- www.medicinesfromabroad.no

Arbeid med overføring

Arbeidet med å overføre forvaltning og innkreving av særavgifter og merverdiavgift fra Tollvesenet til Skatteetaten har gått inn i en hektisk fase.

TEKST: Tore Skår | tore.skar@toll.no

FOTO: Terje Heiestad

Fra årsskiftet skal den nye oppgavefordelingen mellom etatene være iverksatt. Det innebærer at arbeidet med forberedelser nå kan sies å være på oppløssiden.

ORDINÆR VIRKSOMHET UFORSTYRRET

– Begge etater er opptatt av at oppgaveoverføringen skjer på en måte som forstyrrer den løpende virksomheten minst mulig. Det

er blant annet viktig for oss at næringslivet ikke skal bli berørt, sier Tord Bern Hansen og Svein Rustad, som er programledere for arbeidet med oppgaveoverføringen i henholdsvis Skatteetaten og Tollvesenet.

Det har foregått et utviklingsarbeid på flere områder. Det har blitt utført et omfattende arbeid med å utarbeide og vurdere forslag til nødvendige endringer i lover og forskrifter som følge av oppgaveoverføringen. IT-støtte skal være på plass fra årsskiftet, og etatene har etablert faggrupper som

jobber med å detaljbekrive nye prosesser og prosedyrer. I tillegg skal mange medarbeidere bytte arbeidsplass (se egen sak).

MYE PRAKTISK

Det er også mye praktisk som skal ordnes. Det skal gjøres klar kontorplasser til nye medarbeidere i Skatteetaten, og driften skal gå fra dag én.

– For at denne samordningen skal gå så smertefritt som mulig, har hver skatteregion samt Skattedirektoratet, Skatteetatens IT- og servicepartner (SITS) og Skatteopplysningen utnevnt hver sin innføringsansvarlig. Disse jobber todelt: For det første skal oppgavene over i organisatoriske enheter i Skatteetaten

på oppløpssiden

FYSISK ARKIV OVERFØRES: Selv om det meste arkivmateriale blir lagret elektronisk, skal også et betydelig fysisk arkivmateriale overføres fra Tollvesenet til Skatteetaten. I Tollvesenet gjennomføres en omfattende jobb for å identifisere materialet som skal overføres, og for å få det pakket ned og oppbevart på en måte som tilfredsstill Riksarkivets krav.

og oppgaver bli løst fra dag én. For det andre skal medarbeidere fra Tollvesenet bli godt mottatt og ivaretatt, sier Tord Bern Hansen.

Også for Tollvesenet er det mye praktisk som skal ordnes. Blant annet skal alt fysisk og elektronisk arkivmateriale knyttet til de aktuelle fagområdene overføres fra Tollvesenet til Skatteetaten.

– Dette er en stor oppgave. Tollvesenet har over 8000 hyllemeter med arkivmateriale som må gjennomgås før overføringen. Riksarkivet stiller strenge krav til hvordan dette materialet skal behandles og merkes. Arbeidet pågår, og vi skal være i mål før årsskiftet, sier Svein Rustad. ■

8000 HYLLEMETER: Over 8000 hyllemeter med arkivmateriale må gjennomgås i forbindelse med overføringen av arkivmateriale fra Tollvesenet til Skatteetaten. Seniorrådgiver Anniken Kjølbeg leder dette arbeidet i Tollvesenet.

358 årsverk overføres

Det vil bli overført 358 årsverk fra Tollvesenet til Skatteetaten i forbindelse med oppgaveoverføringen.

TEKST: Tore Skår | tore.skar@toll.no

FOTO: Terje Heiestad

De ansatte som overføres skal blant annet jobbe med oppgaver som saksbehandlere innenfor særavgifter, motorvognavgifter og merverdiavgift ved innførsel, med innkreving av avgifter og med etterkontroll knyttet til blant annet innrapportering av avgiftsoppgaver og avgiftsbetaling.

HVEM SKAL OVERFØRES?

Det jobbes nå for fullt med å finne frem til de personene som skal overføres. En høy andel av de som skal overføres har rett og plikt til å følge med arbeidsoppgavene fra Tollvesenet til Skatteetaten fordi stillingen blir videreført i en ny etat. Dette er i første rekke ansatte som jobber med avgifter og innkreving i Tollvesenet i dag.

– Det har blitt gjennomført kartleggings-samtaler med et høyt antall medarbeidere

for å finne frem til hvem som skal overføres. Dette er en grundig prosess, hvor man skal ivareta både Skatteetatens og Tollvesenets behov for kompetanse. Innen utløpet av oktober vil det være klart hvilke medarbeidere som skal overføres, sier Svein Rustad og Tord Bern Hansen, som er programledere for henholdsvis Tollvesenets og Skatteetatens arbeid med oppgaveoverføringen.

ORGANISATORISK PLASSERING

I mai ble det også klart hvor de ansatte fra Tollvesenet skal plasseres organisatorisk i Skatteetaten. De nye oppgavene og de ansatte har i stor grad blitt organisert inn i Skatteetatens eksisterende struktur og blitt fordelt i alle regioner, Skatteopplysningen, Skattedirektoratet (SKD) og Skatteetatens IT- og servicepartner (SITS). Finansdepartementet la til grunn for reformen at den i hovedsak skulle gjennomføres uten at folk måtte flytte. ■

FARLIG PÅ VEIEN: Denne bilen ble forsøkt stanset under en fellesaksjon mellom Tollvesenet og politiet. Bilen, som viste seg å være manipulert, kjørte av veien da den prøvde å stikke av fra kontrollen.

MANIPULERT: For at bilene ikke skal se overlastet ut, er overlasten fjernet.

Fjerner dødsfeller

Hver uke stanser Tollvesenet biler overlastet med smuglervarer. Bilene er ofte manipulert for å skjule den enorme vekten de frakter. Det gjør dem livsfarlige på veien.

TEKST: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 922 61 020

FOTO: Tollvesenet

Fullastet til taket med flasker og bokser med alkohol, kan bilene få en vekt tredobbelte som er tillatt, og for å skjule overvekten blir de ofte manipulert. Fjærene blir stivet opp, og for det blotte øye er det vanskelig å se at bilen har mer enn en handlepose i bagasjen.

Overlastede kjøretøy med manipulerte fjærer fører til at bilene får vanskelige kjøreegenskaper. Bak- og forakslinger får unaturlig stor belastning, som kan føre til at

oppheng, bærekuler, bærebuer, støtdempere og føringer ryker. I tillegg blir bremselengden vesentlig lengre, og ved en unnamanøver kan bilen oppføre seg unormalt, få sladd eller velte.

DÅRLIGE KJØREEGENSKAPER

Flertallet av disse bilene kommer til Norge via Tollregion Øst-Norge. Her blir flere hundre slike kjøretøy stanset i året. Nesten alle kondemneres og fjernes fra norske veier.

– Vi ser både amatørmessige og profesjonelle ombygginger, sier kontorsjef Gro Lene

Gundelsby ved Ørje tollkontor.

Amatørombyggingen kan være en gumkloss, bjelke eller plankebit plassert i fjærene. De mer profesjonelle manipulasjonene er lufttrykksordninger som stiver opp fjæringene.

På Svinesund ser de mange biler som er profesjonelt modifisert. Ofte kommer de i kortesjer over grensen sammen med opptil ti andre biler.

– Det er ikke vanskelig for en mekaniker å bygge om fjæringssystemet på bilen, sier tolloverinspektør Raymond Høiden ved Svinesund tollkontor. De mange ombygde bilene skremmer ham.

– Kjøreegenskapene til disse bilene blir elendige.

I slutten av mai aksjonerte Tollvesenet og

t, blir bilene manipulert. Slik ser en av de inndratte bilene ut når

FJÆRINGER: Bilens fjærer blir stivet opp slik at bilen ikke gir etter for overvekten.

MED LAST: Slik ser det ut med last.

UTEN LAST: Slik ser det ut når lasten er fjernet.

fra veiene

politiet på Svinesund sammen. Da stakk en av smuglerbilene av på E6 i opp mot 200 kilometer i timen. Politiet så ingen annen løsning enn å stanse bilen med spikermatte for å få den av veien.

– Når slike biler kjører i 200 kilometer i timen, er det åpenbart at dette er rene dødsfeller, sier Høiden.

SKREKSCENARIOET

Utrykningspolitiet arbeider i likhet med Tollvesenet med å få disse bilene av veien.

– Biler som er fullastet, får galt tyngdepunkt. I tillegg er de gjerne ikke godt nok sikret, og dette øker risikoen for alvorlige ulykker. Vi vet om enkelttilfeller der dette har vært hovedårsaken til ulykken, sier UP-sjef Runar Karlsen.

Skrekkscenarioet skjedde for to år siden. En bil fullastet med smuglervarer kjørte inn i flere biler på E18 ved Liertoppen. En 42 år gammel mann mistet livet og en person ble alvorlig skadet. Sjåføren av smuglerbilen ble dømt til fengsel for uaktsomt drap. Bilen var overlastet med en vekt på 1,5 tonn, og i tillegg var sjåføren påvirket av narkotika.

FARLIGE UTEN LAST

Norges Automobil-Forbund (NAF) påpeker også at biler som har fått fjæringene manipulert er like farlige – om ikke farligere – på veien når lasten er fjernet.

– Bilen er da unormalt stiv, og vil sprette bare ved små humper og hull i veien. Ved kritiske situasjoner som en unnamanøver, sving og oppbremsing vil bilen oppføre seg

unormalt, og man kan ikke kjøre så fort som en ordinær bil ville gjort, sier kommunikasjonsrådgiver Jan Ivar Engebretsen.

Bilene er i utgangspunktet bygd med tekniske løsninger for å klare den vekten bilen er typegodkjent for.

– NAF håper at Tollvesenet har og får ressursene som trengs for å få disse kjøretøyene bort fra veiene slik at de øvrige trafikantene kan ferdes trygt og sikkert, sier Engebretsen.

ALLE SLAGS BILER

Mange av de manipulerte bilene er varebiler med mye lasteplass. Men også mindre personbiler blir modifisert. På Kongsvinger stanset de i april en Toyota Avensis med over 1,5 tonn last i form av alkohol og sigaretter. Bilen er godkjent for 550 kilo. ■

NYTT TOLLFILTER: Når passasjerer som skal videre innenlands kommer til Oslo Lufthavn, skal de gjennom det nye tollfilteret.

Sikrer en trygg mellom

En lettere reise for flypassasjerene kombinert med en god tollkontroll er målet med «Connecting Norway». Nå er prøveordningen i gang.

TEKST: Thore Simenstad | thore.simenstad@toll.no
FOTO: Terje Heiestad

Flypassasjerer som kommer fra Milano til Oslo Lufthavn og som skal videre med innenriksfly, trenger ikke lenger sjekke inn bagasjen på nytt. Løsningen er døpt «Connecting Norway» og startet opp 2. september med en treårig prøveordning.

I startfasen er det bare passasjerer med

Norwegian eller SAS sine avganger fra Milano Malpensa i Italia til Oslo Lufthavn som kan benytte billett til andre norske flyplasser som kan benytte løsningen, som innebærer at du ikke må hente bagasjen for å sjekke den inn på nytt.

Har du billett med Norwegian fra utlandet til Oslo Lufthavn for så å reise videre med SAS til en norsk innenriks flyplass, kan du imidlertid ikke bruke den nye transferordningen.

BLIR UTVIDET

– Ordningen blir utvidet med flere flyselskap og fra flere andre utenlandske flyplasser etter hvert, sier kontorsjef Tor Fredriksen ved kontrollkontoret på Gardermoen. Han

har sittet i en arbeidsgruppe sammen med Oslo Lufthavn, Avinor, flyselskapene Norwegian og SAS samt Mattilsynet og politiet og jobbet med den endelige løsningen siden 2010. Underveis har de utredet en rekke varianter og hentet inn erfaringer fra andre europeiske land og Canada.

– Løsningen har blitt en særnorsk modell som skiller seg fra alle andre, men som har med seg det beste fra andre land som benytter transfer, sier Fredriksen.

Bakgrunnen for en forenklet transferordning er sterkt press fra flyselskapene og politisk hold. Etter en viss skepsis fra Tollvesenet og andre kontrollmyndigheters side, har man blitt enige om en løsning som ikke vesentlig forringer samfunnsikkerheten og

FØLGER MED: Tollerne følger med på de reisende som skal videre med fly.

VALGT UT: Tollerne velger ut om bagasjen må sjekkes ytterligere før passasjerene får forlate det nye tollfilteret og gå videre til innenlandshallen.

landing

som kontrollatene trolig kan leve med.

– På enkelte områder kan man ha kommet frem til tekniske løsninger som faktisk er bedre enn dagens, sier Tor Fredriksen.

– Det er ønskelig fra Avinor og myndighetene at alle Norwegian- og SAS-passasjerer med gjennomgående billetter kan benytte forenklet transferløsning fra og med påsken 2016, forteller Tor Fredriksen.

PRØVEORDNING

Sommeren 2014 besluttet regjeringen å innføre prøveordningen for forenklet transfer. Med avgjørelsen fulgte det penger til å styrke tollkontrollen med 30 nye tollere, nytt teknisk utstyr og nye lokaler.

All tollbehandling – både ekspedering

SKANNES: Bagasjen sjekkes nøye.

KONTROLL: Noen passasjerer kan plukkes ut til ytterligere kontroll.

GOD LØSNING: Kontorsjef Tor Gjermund Fredriksen er opptatt av at løsningen fører til en god tollkontroll.

➔ og tollkontroll – skal gjennomføres på Oslo Lufthavn. Det er etablert et nytt tollfilter med rød og grønn sone, og når ordningen er ferdig utbygget skal én million passasjerer passere her i løpet av ett år. Oslo Lufthavn forventer at de med «Connecting Norway» vil fremstå som en mer attraktiv flyplass og at passasjertallet på sikt vil øke.

SKILLER BAGASJE OG REISENDE

Kontorsjef Tor Fredriksen tilkjennegir at den nye ordningen har gitt en del tollmessige utfordringer. Ikke minst gjelder dette samsvarskontroll av innsjekket bagasje og passasjerer hvor Tollvesenet kan identifisere bagasjen til hver enkelt flypassasjer. Det har hele tiden vært viktig for Tollvesenet at det ikke lages svakheter som tiltrekker økt smugling og at det utarbeides gode tekniske løsninger som ivaretar etatens kontrollbehov. Blant annet er nye bagasjescannere på plass.

I dag må du hente bagasjen på båndet før du går gjennom tollfilteret på grønn eller rød sone. Deretter må du sjekke inn bagasjen på nytt og gjennom en ny sikkerhetssjekk før du reiser videre med innenriksfly. Flertallet av de reisende via Oslo Lufthavn må fortsette med denne løsningen inntil flere flyselskap og avgangsteder i utlandet blir med i den nye ordningen.

For å få passasjerene til å forstå systemet i oppstarten, vil det være grundig skilting. Hovedflyplassen stiller også med service- og medarbeidere for å hjelpe passasjerene på rett vei.

SKANNER DOKUMENTER

Før passasjerene som omfattes av ordningen kommer inn i det nye tollfilteret, må de skanne ankomstdokumentene. Disse blir også skannet før de kan forlate tollområdet og begi seg ut i avgangshallen for innlandstrafikken. Før tollkontrollen må også Tollvesenet ha oversikt over hvor bagasjen befinner seg og vurdere behovet for fysisk kontroll av bagasjen. Er alt i orden, kan passasjerene gå ut i innlandshallen mens bagasjen blir sendt ut til innenriksflyet.

Er du så uheldig at bagasjen ikke er med på flyet fra utlandet ved ankomst til Oslo Lufthavn, vil du ikke bli akseptert i den nye transferordningen. Du må du gå til ordinær ankomsthall for bagasje og melde bagasjen tapt. Deretter må du gjennom sikkerhetskontrollen før du kan reise videre til bestemmelsesstedet i Norge.

Reisende som har med seg dyr eller våpen må fortsatt benytte ordinært tollfilter og vil ikke bli akseptert i ny transferordning. ■

Et hundeliv

42 hunder jobber i dag for Tollvesenet.

TEKST: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 922 61 020

FOTO: Terje Heiestad

Å være hundefører i Tollvesenet er en populær, men krevende jobb. De er i teorien alltid på vakt og kan kalles ut om det er behov. Timer på timer med trening er også viktig for at hunden alltid skal være på topp.

KREVENDE

– Den første tiden etter at du får hunden er det gjerne 14 timer om dagen, sier hundefører Johnny Fjeld i Tollregion Oslo og Akershus som har hunden Brie.

Da Fjeld i 2002 bestemte seg for å søke om å bli hundefører, visste han ikke akkurat hvor mye jobb hundelivet innebar.

Til tross for arbeidsmengden har han imidlertid aldri angret. Etter over ti år med tollhunden Eddie, er det i dag tilsa Brie som i over tre år har fulgt Johnny Fjeld på jobb hver dag. Brie er ikke bare en trofast kollega på jobb, men også et medlem av familien Fjeld.

Etter rundt ti år i tjeneste pensjonerer de fleste tollhundene seg. Da får hundeføreren tilbudet om å bli formell eier av hunden.

MYE TRENING

For å bli hundefører er det ingen konkrete krav utover tollutdanningen.

– Erfaring blir naturlig vektlagt, og gode teamegenskaper og at man jobber godt med andre kollegaer er også viktig, sier hundestrutør og tolloverinspektør Lars Orning.

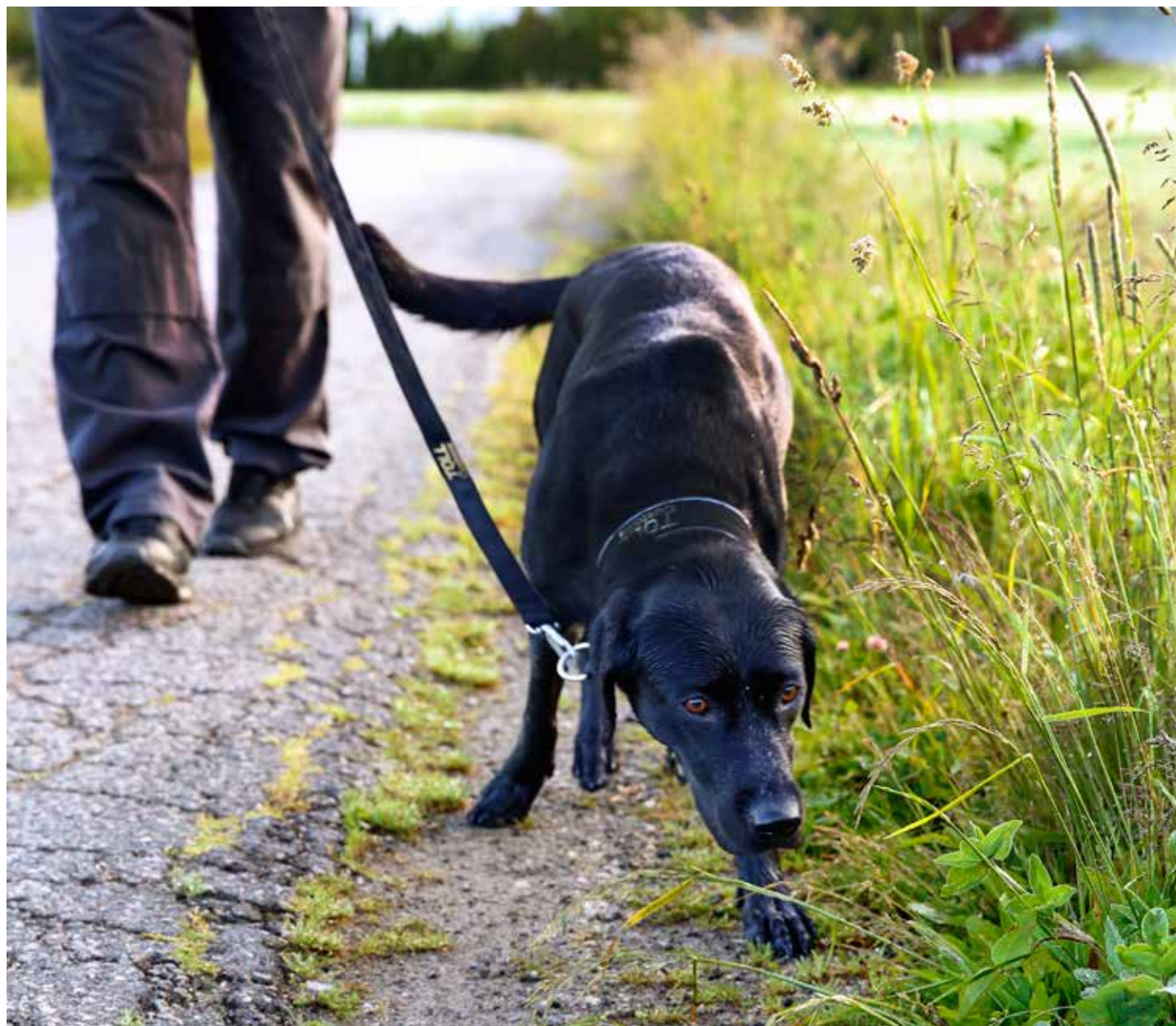
For å bli hundefører må man først bestå et femukers grunnkurs med eksamen. Så er det grunnutdanning og til slutt sertifisering.

Jobben er imidlertid ikke ferdig. Hvert år må fører og hund sertifiseres, i tillegg til ulike tester gjennom året. ■

God morgen

Klokka er 04.30, og i Saltnes i Østfold har narkotikahunden Brie akkurat stått opp. Hundefører Johnny Fjeld drikker dagens første kaffe mens hans tre barn og kone fortsatt sover.

Faste rutiner

Hver tredje uke starter Brie og Johnny dagen grytidlig. Før de to setter seg i bilen mot Oslo, er det nødvendig med en lengre tur.

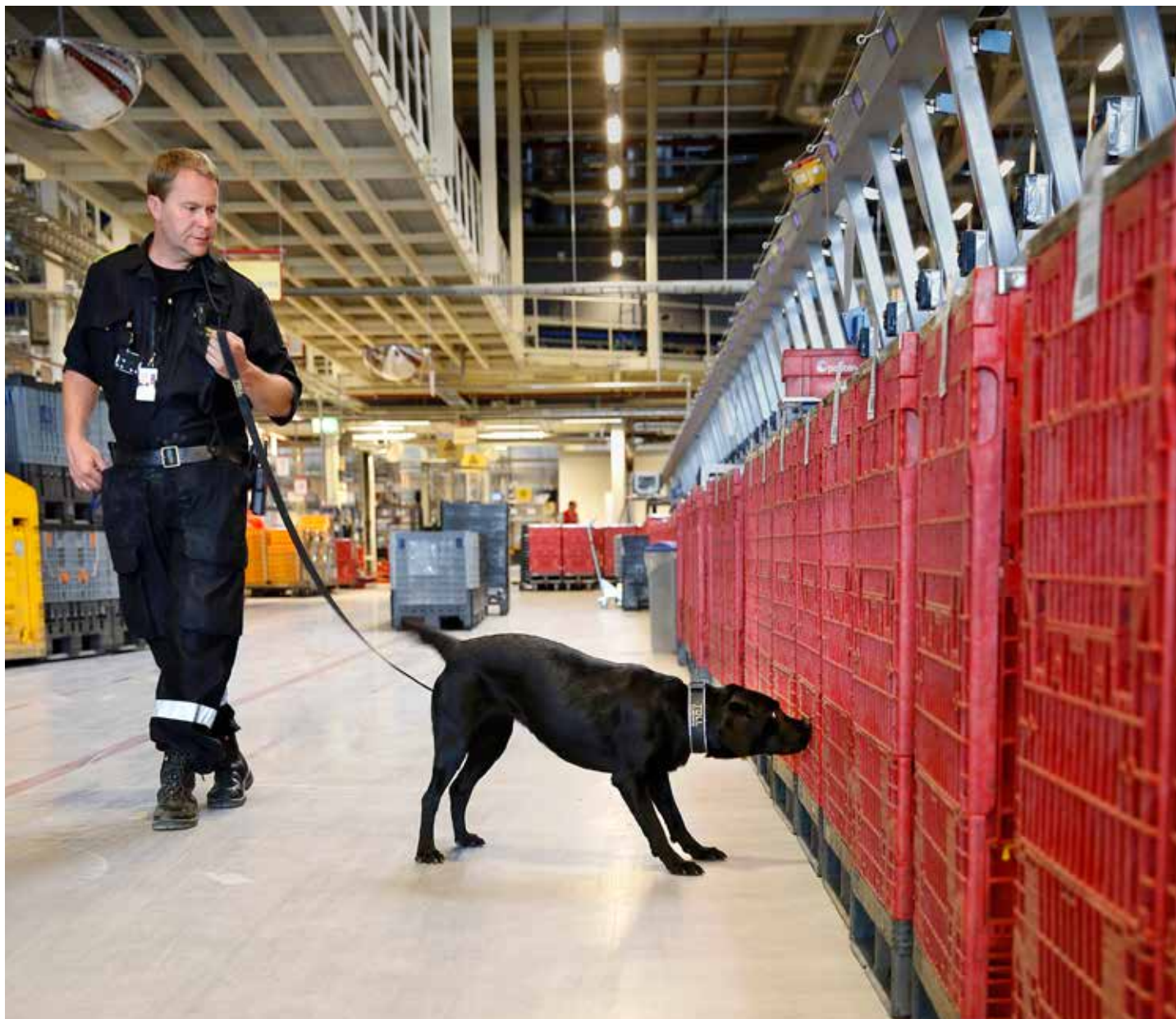
Klar for jobb

I tre år har Brie jobbet i Tollvesenet. Etter et halvt år med trening sammen med Johnny, fikk hun fast plass på vaktlaget hans i tollboden i Oslo.

Trofast kollega

Brie og Johnny er et trofast team. I løpet av en arbeidsdag er det sjelden Brie slipper føreren sin med blikket.

På post

I juni snuste Brie seg fram til flere hundre kilo narkotika i en lastebil. For å være på topp kreves det systematisk og jevnlig trening, og på Postterminalen på Lørenskog klarer hun å lukte seg fram til brevet som er lagt ut.

Avslører skjulte smuglerruter

Kjente og ukjente smuglerruter på grusveier og langs skogholt brukes av organiserte smuglernetverk for å komme til Norge. Flere av dem overvåkes fra Kongsvinger.

TEKST: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 922 61 020

FOTO: Arash Nejad/nyebilder.no

Klokka er 07.15, og tolloverinspektør Bjørn Hansrud er på plass på Kongsvinger tollkontor, selv om arbeidsdagen først starter om tre kvarter. På vei for å hente en kopp kaffe, må den rutinerde tolleren bare en liten tur innom kamerarommet. Dermed starter arbeidsdagen før den har begynt. På et av de 21 ANPR-kameraene som er plassert på ulike veier i distriktet, har en polsk bil passert. En følgebil, Hansrud er ikke i tvil. Kort tid senere viser kameraet nok et skilt. Kjennermerket blir lest av kameraet, men tolloverinspektøren er sikker: Her er noe galt.

Hansrud er raskt ute i bilen sammen med kollega Geir Magne Grundtjernlien, som også er tidlig på jobb. De vet hvor bilene har passert. De har en mistanke om hvor de kommer, men er ikke sikre. Det er mange muligheter fra der bilene ble filmet og til stedet der de to tollerne nå står gjemt bak en hekk.

Så kommer den ene, en hvit Mercedes kassebil. Bak rattet sitter en ung mann. Tollerne følger etter med blålys og prøver å stanse bilen. Sjøføren foran har ingen planer om å stoppe, men den hvite kassebilen kjører ikke fortere enn at Kongsvinger-tollerne klarer å holde delvis visuell kontakt i fartsgrensa.

PÅ RØMMEN

Føreren av varebilen tar av på en grusvei i håp om å slippe unna, men tollerne får det med seg. Selv om de etter hvert mister bilen av syne, kan de følge sporene på grusveien. Den hvite Mercedesen prøver å kjøre inn en

OVERSIKT: Foran skjermene med ANPR-kameraene sitter vaktleder Åshild Olausson. Hun har full kontroll på veiene og kommunikasjonen med patruljene ute.

LÅST: Tollvesenet og politiet mistenker at bilen er full av smuglervarer og bryter opp varebilen.

KJØRT UT: Selv bergingsbilen har problemer med å frakte smuglerbilen ut av skogen.

FORLATT: I enden av skogsbilveien har sjåføren forlatt bilen med en grønn sovepose over bakdelen.

FULLASTET: Inne i bilen er det flere tusen liter med smuglervarer. Bilen er også manipulert til å se ut som om den ikke er overlastet.

➔ vei til venstre – bomvei – så til høyre – blindvei. Han fortsetter, men skogsbilveien blir smalere og mer tilgrodd. Tollerne i bilen bak følger bare den oppkjørte torva i veibanen.

Innerst på skogsbilveien har ikke den hvite bilen kommet lenger. Den har kjørt i grøfta inne i skogen, og sjåføren har løpt fra stedet. Bilen er låst, og i et forsøk på å skjule den ligger det en grønn sovepose over deler av bakpartiet.

– TIL ALLE ENHETER, POLITIET ER PÅ VEI

Mens Bjørn Hansrud og Geir Magne Grundtjernlien har fulgt den hvite kassebilen, har vaktstjef Åshild Olausson tatt over skjermene inne på kontrollrommet. Hun holder kontakt med politiet og patruljene som er sendt ut. I bakgrunnen står kontorsjef Morten Nystuen og følger med.

– Det er et ivrig vaktlag, slår han fast.

Ute i skogen bryter Tollvesenet seg inn i bilen med bistand fra politiet. En kasse bren-

nevin faller ut, og varebilen er full av plastpakkede pappesker med øl og sprit. Mens bilbergeren trenger tre forsøk på å få bilen ut av den gjengrodde skogsbilveien, sirkulerer politihelikopteret over området. Det er politiets oppgave å finne sjåføren som er på rømmen.

VELGER GRUSVEIER

For tollerne på Kongsvinger er ikke dette en helt unormal start på arbeidsdagen. Tallene fra første halvår viser at tollkontoret har beslaglagt 61 1234 liter alkohol, noe som er en økning på 87 prosent fra i fjor. Mange av de største beslagene som er gjort, er i smuglerbiler.

I løpet av ett år passerer 1,3 millioner biler kameraet på Magnormoen. Totalt er det 21 ANPR-kameraer plassert på ulike grenseoverganger i området. Kameraene gjør at tollerne kan følge grensetrafikken uten å fysisk være til stede. Av årets hittil 30 alvorlige

overtredelser på Kongsvinger, er 23 av dem gjort på bakgrunn av kameraene. I 70 prosent av tollrapportene er ANPR brukt.

Flere av grenseovergangene er mer eller mindre grusveier, og smuglernetverkene er kreative når de velger ut ruter man nesten må være lokalkjent for å vite om.

– De kartlegger mye, og det er utrolig godt planlagt, sier vaktleder Åshild Olausson.

– Fortjenesten på dette er så høy, så de bruker mye tid og krefter, forteller Hansrud. Det er imidlertid sjelden sjåførene selv sitter igjen med fortjenesten.

– Sjåførene får en liten slump penger. De løper en utrolig høy risiko, men i landene de kommer fra kan noen tusenlapper være mye penger, sier tolloversinspektøren.

Smuglerne velger ofte lite trafikkerte småveier framfor hovedveiene.

– Kongsvinger er derfor et godt strategisk knutepunkt som gjør at vi når veldig mye. Her møtes over 20 grenseoverganger, og vi

NØYE: Bjørn Hansrud og Marit Dahl er nøye når de teller opp smuglerfangsten.

JAKTER: Bjørn Hansrud og Marit Dahl er begge glade i jakten på smuglere.

LITER PÅ LITER: Litervis med smuglersprit skal nå sendes til destruksjon.

har tilgang til alle. I forhold til kontrolltaktisk bruk av ANPR, har vi en viktig beliggenhet, sier kontorsjef Nystuen.

JAKTINSTINKTET

For å komme tilbake til varebilen som står forlatt i skogen, klarer ikke Tollvesenets egne biler å komme uproblematisk inn på den gjengrodd veien. For å komme inn, må vaktlagene byttelåne biler med hverandre.

Denne dagens smuglerfangst er et resultat av ANPR, erfaring, godt instinkt, gode lokal-kunnskaper og litt flaks.

– Det handler om å ha jaktinstinkt. Du må like å spore, sier tollinspektør Marit Dahl. Med sine 36 og 32 år i etaten, har Bjørn Hansrud og Marit Dahl dette instinkt godt festet utenpå uniformen.

Smuglerbilen har blitt tauet inn på tollstasjonen på Magnormoen, og duoen har startet å tømme bilen. Brett på brett med øl lempes ut. Zubr, Lech, Lomza. Flere av

flaskene med vodka er knust, og spritlukten sprer seg. Etter over en time med lemping og opptelling, er fasiten 3 576 bokser med øl og 197 liter brennevin – 1 985 liter alkohol totalt.

Hvor mange fullastede biler med alkohol som passerer norske grenseoverganger hver uke, er det ingen som vet.

– Dette er velorganisert virksomhet. Bakmennene kjøper trailerlast med øl som fraktes inn i Sverige. Der blir det gjerne gravd ned i skogen før det fordeles ut på varebiler som kjører til Norge, sier Bjørn Hansrud.

Ølbrettene som er beslaglagt bærer også preg av å ha ligget skjult før de ble plassert i bilen. Flere steder stikker det ut gresstuser mellom boksene. Den største utfordringen med denne typen smugling er at bilene kommer når som helst og hvor som helst.

Tollvesenet har imidlertid lært seg mye, og i Kongsvinger er de klare på én ting: – De skal aldri føle seg trygge. Plutselig står det tollere og venter bak en hekk. ■

Fakta

ANPR-KAMERA

- Står for «automatic number plate recognition».
- Er et automatisk skiltgjenkjenningsprogram.
- Leser registreringsnummeret på bilene som passerer.
- Systemet melder fra om hvorvidt årsavgiften er betalt, om bilen er etterlyst, manglende forsikring eller om bilen er kjent for andre forhold.
- Det står skilt i forkant som varsler at et ANPR-kamera filmer bilen.

RÅD OG TIPS

ORDBOK | SPEDITØR: Ein speditør er ein som jobbar med transport og logistikk. Hovudoppgåva er å finne den beste løysinga for å frakte varer frå ein stad til ein annan. Speditørar må ha høg kompetanse om tollreglar. Vanlegvis fortollar ein speditør varene for deg. Speditørar er som regel knytte opp mot det elektroniske fortollings-systemet til Tollvesenet (TVINN) og utfører deklarasjon og fortolling elektronisk i dette systemet.

TIPS | KOSTTILSKOT: Bestiller du kosttilskot frå utlandet, er det viktig å hugse at sjølv om produktet ikkje er klassifisert som legemiddel i landet du handlar frå, så kan det vere det i Noreg. Det er òg viktig å vere merksam på risikoen for at kosttilskotet kan innehalde dopingmiddel eller narkotiske stoff.

RÅD | TRUA ARTAR: Er du ute og reiser i eksotiske land, kan det vere lurt å sjekke at suvenirane du tek med deg heim ikkje står på lista over trua dyreartar. Døme på dette er sjøhestar, elfenbein og alligatorskinn. Miljødirektoratet har ei fullstendig liste over alle trua artar (CITES).

HUSK VERDIGRENSA: Deklarerar du ikkje valuta over 25 000 kroner, kan det kosta deg dyrt. FOTO: Tollvesenet

Stor auke i valutadeklareringar

På grunn av den økonomiske krise i Hellas, frakta nordmenn store mengder kontantar ut av landet.

TEKST: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 922 61 020

Frå 1. juni og fram til 20. august blei det deklart pengar frå Noreg til Hellas heile 61 gonger. Det er ein enorm auke samanlikna med same perioden i fjor, då det blei deklart ut pengar 11 gonger. Trass i den store auken, har det gått roleg for seg på Oslo Lufthamn. Tolloverinspektør Hans Wilhelmssen fortel at dei ikkje har hatt nokon stor pågang med spørsmål frå reisande. Tal frå valutaregisteret viser at flyplassen har hatt 43 deklarasjonar frå Noreg til Hellas i sommar, mens det var 7 i fjor.

25 000-KRONERSGRENSA

Det har òg vore fleire som har deklart pengar frå Hellas og til Noreg i år. På landsbasis har det skjedd seks gonger, mens det i fjor skjedde ein gong. Den einaste utfordringa i sommar knytt til frakting av valuta, handla om maxsgrensa på 25 000 kroner. Maxsgrensa betyr ikkje at det ikkje er lov å ta med seg større summar enn dette, men at

ein då må melde frå til Tollvesenet. Pengane må deklarerast, men ein må ikkje betale for dette.

Melder du derimot ikkje frå og blir stansa, må du betale 20 prosent av heile beløpet i straffegebyr, elles blir du meld til politiet. ■

Fakta

VALUTADEKLARERING

Reiser du med valuta verd over 25 000 kroner må du gjere følgjande:

- Du må fylle ut et skjema som må vere attestert av Tollvesenet. Skjemaet finner du på toll.no
- Ved reise ut av Noreg leverar du skjemaet på nærmeste tollkontor i forbindelse med avreise.
- Ved reise inn til Noreg, må du gå på rød sone og levere skjemaet der.
- Det kostar ingenting å deklare valuta.

PROFIL

GEIR HØISETH (52)

har jobbet i Tollvesenet siden 1982. Han begynte i kontrollavdelingen i 1991 og har vært leder i ti år.

Han er gift og har to barn. På fritiden setter han pris på friluftsliv med tur i skog og mark samt hytteliv og fiske om sommeren.

Fortsatt forventningsfull

I ti år har Geir Høiseith ledet seksjonen for grensekontroll i Toll- og avgiftsdirektoratet. Aldri før har det vært så spennende, usikkert og forventningsfullt som nå.

TEKST: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 922 61 020
FOTO: Terje Heiestad

– Jeg har jobbet her altfor lenge, sier Geir Høiseith og ler.

Fartstiden hans i etaten nærmer seg 35 år, men fortsatt synes han det er spennende og varierende å gå på jobb. Ny teknologi, nye kontrollmetoder og snart en ny etat gjør at arbeidet som leder for seksjonen for grensekontroll stadig forandrer seg og er ganske annerledes enn da han ble sjef for ti år siden.

Blant det siste tilskuddet i kontrollverktøykassa ble det innført blålys permanent for hele landet i sommer.

Seksjonen Høiseith leder består blant annet av en etterretningsdesk som er bemannet døgnet rundt. Videre har seksjonen ansvaret for sambandstjenesten i utlandet, koordinerer behovet for kontrollutstyr i regionene, utarbeider instruksjoner og veiledere og har det overordnede ansvaret for hundetjenesten.

Hvordan grensekontrollen vil se ut i fremtiden, er noe seksjonslederen nå følger spent med på.

– Nå jobber vi naturligvis mye med Nye Toll og hva som skal skje etter 1. januar 2016, sier Høiseith.

Grensekontrollen er noe av det som er fremhevet og som skal styrkes i oppbygningen av det nye Tollvesenet.

– Begrepet grensekontroll vil nok endre seg. Tidligere har det vært veldig delt mellom smugling og økonomisk kontroll, men fremover vil det nok smelte litt mer sammen, sier seksjonslederen.

Han liker signalene som er gitt om at Tollvesenet på grensen skal gjøre det den allerede gjør i dag – bare bedre, og kanskje med noen flere oppgaver.

– Det har aldri vært så spennende, usikkert og forventningsfullt som nå, sier han.

Forventningene er særlig knyttet til hvordan Tollvesenet skal organisere seg for å møte fremtidens utfordringer.

– Hva er deres største utfordring? Nå og fremover?

– For oss er den største enkeltutfordringen den samme som det alltid har vært, nemlig å velge ut riktige objekter til kontroll i den stadig store og økende strømmen av personer, transportmidler og varesendinger over grensen, sier Høiseith.

Bedre teknologi har gjort denne jobben lettere. Særlig digitaliseringen av informasjon har vært viktig, men fortsatt er det utfordringer.

– Vi kontrollerer personer, kjøretøy, post, tog, godstrafikk og mer. Dette krever ulike løsninger, utstyr og metoder, sier Høiseith.

Uansett teknologi og nye kontrollverktøy, er imidlertid seksjonslederen sikker på én ting:

– Det aller viktigste verktøyet vårt vil aldri endre seg. Det er dyktige og engasjerte tjenestemenn. Og det har vi mange av, sier Geir Høiseith. ■

PIRATJEGER: Hedvig Bengston er utdannet jurist med opphavsrett som spesialfelt. Hun jobber særlig med Patentstyrets arbeid mot piratkopiering og varemerkeforfalskning.

JOBBER MIN

Navn: Hedvig Bengston

Yrke: Seniorrådgiver (utdannet jurist)

Arbeidsplass: Patentstyret, prosjektleder for velgekte.no og seniorrådgiver for Juridisk- og internasjonal stab.

Antall kolleger: 265

Felles piratjakt

En av Tollvesenets mange samarbeidspartnere er Patentstyret. Med dem på laget, jaktes det på piratkopier.

TEKST OG FOTO: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 922 61 020

I mars ble nettstedet velgekte.no lansert, som et samarbeid mellom Tollvesenet, Patentstyret og Kulturdepartementet i kampen mot falske varemerker. Nettstedet driftes av Patentstyret, og i spissen står prosjektleder Hedvig Bengston.

I tillegg til økt bevisstgjøring, har nettstedet ført til at Patentstyret og Tollvesenet nå samarbeider tettere og bedre enn før.

– Piratkopiering og varemerkeforfalskning er en komplisert problemstilling. Det handler om helse, miljø og sikkerhet, om organisert kriminalitet, undergraving av lovlige virksomheter, tap av arbeidsplas-

ser og tapte inntekter for samfunnet, sier Hedvig Bengston.

INDUSTRIELLE RETTIGHETER

Patentstyret består av 266 ansatte, og en av deres viktigste oppgaver er å fremme bruken av industrielle rettigheter (IR).

– Vi er opptatt av at små og mellomstore bedrifter skal verne om sine rettigheter og verdier. Når man bruker tid, penger og ressurser på å lage noe nytt, må man passe på at ingen andre kommer og tar ideen din, sier Hedvig Bengston.

Norsk næringsliv er ikke best i klassen

– Piratkopiering og varemerkeforfalskning er en komplisert problemstilling. Det handler om helse, miljø og sikkerhet, om organisert kriminalitet, undergraving av lovlige virksomheter, tap av arbeidsplasser og tapte inntekter for samfunnet

når det kommer til å beskytte sine rettigheter. – De kan absolutt bli flinkere. Velgekte.no er en del av dette bevisstgjøringsarbeidet overfor næringslivet, men også forbrukere, myndighetsorganer og media trenger økt bevisstgjøring, sier prosjektlederen.

Lanseringen av nettstedet gikk over all forventning, men det er nå arbeidet virkelig starter med å holde oppmerksomheten oppe.

INGEN EIER PROBLEMET

Piratkopiering er et sammensatt problem, og det er ingen myndigheter som alene har ansvaret for hele problemstillingen.

– Derfor er det viktig at vi som jobber med dette snakker sammen og samarbeider, sier Hedvig Bengston.

Patentstyret har i tillegg til velgekte.no også ansvaret for et myndighetsnettverk bestående av ni myndighetsorganer, for å holde informasjonsflyten rundt problemstillingen oppe og være det internasjonale kontaktpunktet i Norge.

Noe av det Bengston ser på som utfordrende og skremmende i det nåværende arbeidet mot piratkopiering, er at det mer enn noen gang handler om en sikkerhetsrisiko for de som kjøper piratkopier.

– Myndighetene må trappe opp kampen mot dette. Undersøkelser viser at mange synes piratkopiering er greit, men det er det ikke. Og det er vår oppgave å vise omfanget og samfunnsproblemene den pirate virksomheten fører til.

Skadelige og livstruende falske legemidler blir stadig oftere avslørt, men Hedvig Bengston anbefaler også den vanlige forbrukeren å tenke seg om før de kjøper tradisjonelle merkevarer som er så billige at det må være for godt til å være sant.

– Ønsker du virkelig å støtte organisert kriminalitet? Mange tenker at dette er offerløs kriminalitet og at det bare er noen rike selskaper som taper penger. Men er det så offerløst når all produksjon av disse varene skjer uten noen form for myndighetskontroll? spør Bengston.

– Vi hører at problemet bare øker. Er det mulig å bekjempe dette?

– For å kunne gjøre dette, er det viktig å ha rettigheter i bunn, og her kommer Patentstyret inn. Selskapene må beskytte rettighetene sine og dermed verdiene sine. ■

Fakta

INDUSTRIELLE RETTIGHETER (IR)

- IR er rettslig beskyttelse av teknikk (patent), varemerker og design.
- Gir enerett til å utnytte egne produkter og tjenester kommersielt.
- IR betraktes som en forutsetning for økonomisk vekst.
- Patentering av en oppfinnelse gir enerett til å utnytte oppfinnelsen kommersielt i 20 år. Oppfinnelsen må utgjøre en praktisk løsning på et problem. Løsningen må være ny, ha en teknisk karakter og effekt og være reproducerbar.
- Varemerke er et særpreget kjennetegn for varer og tjenester. Kan bestå av navn, ord, logo og figur.
- Design er utseende og formen til et produkt.

PATENTSTYRET

- Patentstyret er en statlig etat under Nærings- og handelsdepartementet.
- Hovedoppgaven er å behandle søknader om patenter, varemerke- og designregistrering.
- Driver også med informasjonssikkerhet om betydningen av industrielt rettsvern.

HISTORIE

GLOBAL HANDEL: Den globale handelen aukar, og dermed blir frihandel stadig viktigare.

Viktig frihandel

I over 60 år har frihandelsavtalar vore ein viktig del av arbeidet til Tollvesenet.

TEKST: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 922 61 020

FOTO: David Plas/WCO

Då andre verdskrigen var avslutta, blei frihandel for alvor noko som påverka både det europeiske og det globale handels-samfunnet. Frå 1945 blei òg det norske tollvesenet i større grad påverka av det omfattande samarbeidet for ein friare handel.

Ein frihandelsavtale er eit økonomisk rammeverk som sikrar at handelen mellom borgarar frå ulike statar kan skje utan toll- og andre handelsrestriksjonar.

HANDELSAVTALAR

Handelsavtalar som GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) blei etter kvart forhandla fram, samtidig som organisasjonar som OEEC, no kalla OECD (Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling), og EFTA (Det europeiske frihandelsforbund) blei oppretta.

Dermed fekk Tollvesenet nye arbeidsoppgåver. Etaten blei teknisk sakkyndig i forhandlingar om frihandelsavtalar med andre land.

INTERNASJONALT: Internasjonal rådgiver Per Arvid Nordli (t.v.) og Roy Skårsette, som er Tollvesenets mann i Brussel, under et møte i WCO.

BRUSSEL OG WCO

Etter 1945 blei Brussel hovudsete for det tekniske og administrative samarbeidet mellom tolletatane til dei vestlege industrilanda. Det blei òg laga ein felles tollnomenklatur – fastsetjing og klassifisering av ei vare – som fekk namnet Brussel-nomenklaturen.

Noreg innførte denne nomenklaturen i 1959, og overgangen bana veg for innføringa av deklarasjonsfortolling. No var det ikkje lenger dei fysiske eigenskapane til

varene som blei avgjerande for tollfastsetjinga.

I Brussel blei det òg etablert eit permanent organ for internasjonalt tollsamarbeid som i dag blir kalla WCO (World Customs Organization). I dag har toll- og avgiftsetaten ei eiga utsending som jobbar i Brussel.

AVTALANE TIL NOREG

I 1960 danna landa utanfor EEC – no EU – frihandelsforbundet EFTA. Dette var ikkje ein tollunion, men eit frihandelsområde der medlemslanda fritt kunne fastsetje egne tollsatsar for land utanfor EFTA-området. I dag er den aller viktigaste frihandelsavtalen EØS-avtalen. I tillegg har Noreg dei siste åra inngått ei rekkje frihandelsavtalar åleine eller som medlem i EFTA. I dag består EFTA av Sveits, Island og Liechtenstein i tillegg til Noreg.

Noreg og EFTA har forhandla fram over 30 frihandelsavtalar. Det blir dessutan kontinuerleg forhandla om nye avtalar. Kjelde: Fra skillingsoppkrever til samfunnsbeskytter ■

TAL OM TOLL

6

millionar sigarettar blei beslaglagde dei første seks månadene i år. Det største beslaget blei gjort på ein lastebil i Stavanger i juni.

24

millionar kroner blei beslaglagde første halvår 2015

32,4

millionar personar misbruker truleg farmasøytiske opiat på verdsbasis.

209

kilo er det største cannabisbeslaget til no i år. Beslaget blei gjort i Oslo i mai.

10 191

kilo kjøt blei beslaglagt dei seks første månadene i 2015.

9,95 millionar i dieselbot

Fiskeførselskapet Ewos har vedteke eit førelegg på 9,95 millionar kroner etter å ha gjort feil i samband med refusjon av tollavgift på diesel. Selskapet tok imot refusjonen sjølv om bruken av mineralolje ikkje var i samsvar med vilkåra for avgiftsfritak. I tillegg lét dei vere å betale mineraloljeavgifta då det blei klart at oljen ikkje blei brukt i ei avgiftsfri verksemd. Tollregionen Vest-Noreg melde saka i januar.

TOLLTAVLA

KURS FOR NÆRINGSDRIVANDE

(Arrangør: Tollregion Oslo og Akershus)

KURS	TIDSPUNKT	KVAR	FOR KVEN
Basiskurs i tollbehandling	13. og 20. oktober, kl. 08.30–15.30. Påmeldingsfrist 6. og 13. oktober.	Tollbygget ved Oslo lufthamn, Edvard Griegs vei.	Alle som tollekspederer varer eller driv verksemd knytt til import eller eksport.
Opphavsreglar – preferanse-tollbehandling	6. oktober og 19. november, kl. 09.30–14.00. Påmeldingsfrist 29. september og 12. november.	Tollbygget ved Oslo lufthamn, Edvard Griegs vei.	Alle som importerer eller eksporterer varer eller vurderer å begynne med det. Speditørar og controllerar.
Toll- og avgiftsfritak, mellombels innførsel og tollverdi	28. oktober og 17. november, kl. 08.30–15.00. Påmeldingsfrist 21. oktober og 10. november.	Tollbygget ved Oslo lufthamn, Edvard Griegs vei.	Speditørar, deklarantar og controllerar.
Klassifisering – lær tolltariffen å kjenne	5. og 26. november, kl. 09.00–15.00. Påmeldingsfrist 29. oktober og 19. november.	Tollbygget ved Oslo lufthamn, Edvard Griegs vei.	Alle som tollekspederer varer eller driv verksemd knytt til import eller eksport.
Særavgifter	21. oktober og 11. november, kl. 09.00–15.00. Påmeldingsfrist 14. oktober og 4. november.	Tollbygget ved Oslo lufthamn, Edvard Griegs vei.	Alle som importerer eller produserer særavgiftspliktige varer. Speditørar, innkjøparar og controllerar.

TOLLREGIONANE

Tollregion Aust-Noreg
Postboks 180
1601 Fredrikstad

Tollregion Sør-Noreg
Boks 247
4663 Kristiansand

Tollregion Midt-Noreg
Postboks 9475 Sluppen
7495 Trondheim

Tollregion Oslo og Akershus
Postboks 8122 Dep.
0032 Oslo

Tollregion Vest-Noreg
Postboks 1893-1895 Nordnes
5817 Bergen

Tollregion Nord-Noreg
Postboks 2133
9267 Tromsø

KONTAKT TOLLVESENET:

22 86 03 12

Jakter på piratkopier

SJÅ SIDE 24

Frihandel

SJÅ SIDE 26

STILLER OPP: Tollbetjent Lena-Marie Lundt og tolloversinspektør Tor Colka Evensen svarte på spørsmål.

Full treff på transportmessa

Piratkopierte felger, falske kjennermerker og en manipulert bil tiltrakk seg mye oppmerksomhet.

TEKST OG FOTO: Karoline Carlsen | kaca@toll.no

Under Transportmessa på Exporama på Hellerudsletta i juni ble Tollvesenets stand godt besøkt av nysgjerrige publikummere.

Særlig var det de falske felgene som fikk folks oppmerksomhet.

– Vi hadde innkjøpere av felger innom

som ikke klarte å se forskjell på de ekte og falske. Så dette er et viktig tema som mange ble ekstra nysgjerrige og oppmerksomme på, sier tolloversinspektør Tor Colka Evensen, som var en av flere fra infosenteret til Tollregion Oslo og Akershus som deltok på messa.

I tillegg til de piratkopierte felgene, ble også kampanjen velgekte.no profilert.

– På denne måten får vi vist folk at Tollvesenet gjør mer enn å telle kvoten på flyplasser, sier Evensen. ■

TOLL
CUSTOMS